

Nr 108.

Av herr **Franzon**, om utredning angående järnförädlingsanläggningar i Norrtälje och Hargshamn.

Allt sedan Dannemora gruvor blevo kända omkring år 1841, ha gruvorna i olika tempon bearbetats. Deras malm betraktas allt fortfarande såsom bland de bästa i världen nu kända järnmalmer. Att det under århundradenas lopp skulle uppstå förädlingsverk i närheten med syfte att förädla malmen i fråga, var därför helt naturligt. Varheist ett litet vattenfall var tillfinnandes, ansågs det vid 1500-, 1600- och 1700-talen såsom lämpligt för bruksdrift. Med ångans inträngande som kraftkälla under 1800-talet fingo en del av dessa hyttor försvinna, och en koncentration till ett mindre antal bruk kan från denna tid iakttagas.

Under de sista årtiondena har förädlingen av Dannemoramalmen gått tillbaka, så att den numera är inskränkt till en obetydlighet. Detta kan som regel sägas vara det resultat som de fusionssträvande penninginstituten i modern tid åstadkommit. Frågan huruvida detta varit eller är till vårt lands och särskilt Upplandsbygdens fromma torde utan tvekan kunna besvaras med nej.

För dem, som känna denna landsdels förhållanden, är det påtagligt, att nedläggandet av det ena järnbruket efter det andra skapat sådana förhållanden, som ej gagnat den allmänna utvecklingen i landskapet utan i stället tillskapat arbetslöshet och folkminskning, särskilt i norra delarna av Stockholms län. Då enskilda kapitalägare ej funnit med sina intressen förenligt att ersätta de gamla nedlagda bruken med moderna anläggningar, är det ett livsintresse för landsdelens befolkning att statsmakterna träda stödjande emellan.

Norra Uppland har goda hamnar för ut- och införsel. Det kan vidare påpekas, att det finnes god tillgång på skog för framställning av träkol. Masugnsindustri i större skala kan därför anläggas t. ex. i Hargshamn, som är god tillfartsort för inlandet. Det behövlige kolet kan ditfraktas sjövägen.

Sedan råvarukällorna för kol och malm härmed i största korthet påvisats, gäller det i andra hand att undersöka lämpligaste platsen för tackjärnets fortsatta förädling. Förhållandena visa tydligen, att en sådan ort är Norrtälje, vilken stad sedan gammalt är ett centrum för Roslagen. Där finnes tillgång till utmärkt hamn och goda järnvägsförbindelser. Dess läge i förhållande till ett så viktigt konsumtionsområde som Stockholm är synnerligen centralt. I orten finnes jämväl tillgång på nödig arbetskraft. Bostadstillgången är god. Sociala inrättningar av alla slag finnas. En dylik anläggning i Norrtälje torde icke kunna vålla skada för övriga järn-

bruk i landet, i all synnerhet som avsevärda kvantiteter järn importeras till landet.

I anslutning till vad härovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t må låta verkställa en för-
utsättningslös utredning rörande järnförädlingsanläggningar
i Norrtälje och Hargshamn, antingen i helt statlig regi eller
under statlig medverkan i för förslagets realiserande bil-
dat bolag.

Stockholm den 23 januari 1940.

L. Franzon.